

Buugga Daanyeel — Lambar Afartan iyo Saddexaad

Daaha-ka-qaadidda Astaanta Karaahiyada Baabba'da ee ku jirta Waxsii-sheegidda Baybalka

Jeff Pippenger
2024-01-07

Aqoonsigii Bawlos ee Roomaankii heydinka ahaa inuu yahay awooddii ka celinaysay baabannimada inay talada qabsato sannadkii 538, ayaa noqotay markhaatigii uu William Miller gartay inuu caddaynayo in “kan maalinlaha ah” ee kitaabka Daanyeel uu u taagan yahay heydinnimo. Qaab-dhismeedkii William Miller wuxuu ku salaysnaa labada awoodood ee baabbi’inta keenaya—heydinnimada oo ay ku xigto baabannimada. Helitaankii ugu muhiimsanaa ee Miller ee taageeraya qaab-dhismeedkaas wuxuu ahaa maragga Bawlos ee 2 Tesaloniika, cutubka labaad, halkaas oo Bawlos ku aqoonsanayo in xannibaaddii saarnayd baabannimada, oo uu sababay Roomaankii heydinka ahaa, la qaadi doono, si “ninka dembiga” loo dhex dhigo macbudka Ilaah, isaga oo is-muujinaya inuu Ilaah yahay.

Buugga Daanyeel gudaheeda, astaanta “kan maalinlaha ah” oo matalaysa heellanimada had iyo jeer waxaa daba socda astaan baabannimada, ha noqoto mid lagu matalay xadgudubka baabba’a ama karaahiyada baabba’a. Hase yeeshee digniintii Masiixu siiyey Masiixiyiinta ee ku saabsanayd go’doomintii iyo burburintii Yerusaaalem ee dhacday muddadii saddexda sano iyo badhka ahayd ee u dhaxaysay 66 ilaa 70 AD, Masiixu wuxuu ku tilmaamay “karaahiyada baabba’a ee uu ka hadlay nebiga Daanyeel” inay tahay calaamadda Masiixiyiintii Yerusaaalem joogtay u ahayd inay si degdeg ah u cararaan. Taariikhdu waxay caddaynaysaa in calaamaddu aysan ahayn astaanta Rooma baabbeed, balse ay ahayd tan Rooma heellaneed. Calaamadda waxay ahayd in kuwa aaminka ah ay gartaan, haddii ay doonayeen inay ka badbaadaan go’doominta iyo burburka. “Karaahiyada baabba’a ee uu ka hadlay nebiga Daanyeel,” ma waxay astaan u tahay Rooma heellaneed, mise Rooma baabbeed?

Haddaba, markaad aragtaan karaahiyada baabba’a, oo nebi Daaniyeel ka hadlay, iyada oo taagan meesha quduuska ah, (kii akhriyaa ha garto:) markaas kuwa Yahuudiya jooga ha u cararaan buuraha; kii saqafka guriga saaranu yaanu hoos ugu soo degin inuu wax ka soo qaato gurigiisa; kii duurka joogaana yaanu dib ugu noqon inuu dharkiisa soo qaato. Waxaa hoog u sugnaaday kuwa uurka leh iyo kuwa nuujinaya maalmahaas! Laakiin tukada in cararkiinnu aanu noqon jiilaalka ama maalinta sabbida; waayo, markaas waxaa jiri doonta dhib weyn oo aan tan iyo bilowgii dunida ilaa imminka oo kale jirin, oo weligeedna jiri doonin. Haddaan maalmahaas la soo gaabin, ninna ma badbaadeen; laakiin kuwa la doortay aawadood maalmahaas waa la soo gaabin doonaa. Matayos 24:15–22.

Walaasha White waxay ka hadlaysaa sida digniintan ay ugu rumowday taariikhdu burburkii Yerusaaalem intii u dhaxaysay 66 ilaa 70 AD, waxayna tilmaamaysaa in calanka, ama astaanta ciidanka Roomaanka, uu ahaa calaamaddii Masiixiyiintii weli Yerusaaalem joogay ay ku carari

lahaayeen. Haddaba, “karaahiyada baabba’ a, oo nebi Daanyeel ka hadlay,” ma Roomaankii jaahiliga ahaa baa, mise wuxuu ahaa Roomaankii baadariga, sida Miller uu ku saleeyey qaab-dhismeedkiisa?

William Miller waxaa loo horseeday inuu fahmo labada muuqaal ee Rooma (tan jaahiliga ah oo ay ku xigto tan baabowga), laakiin taariikhda uu ku noolaa ayaa ku khasabtay inuu labada boqortooyo u qaato inay yihiin hal boqortooyo. Dabcan, waa hal boqortooyo, hase ahaatee waxay sidoo kale matalaan laba boqortooyo oo is xiga. Iyadoo lagu khasbay taariikhda nebiyadeed ee 1798, Miller wuxuu ku qasbanaa inuu Rooma ugu horreyn ula macaamilo sidii hal boqortooyo. Sannadkii 1798, Miller wuxuu rumaysnaa in Imaatinka Labaad ee Masiixu uu qiyaastii shan iyo labaatan sano mustaqbalka ka xigey. Wuxuu si buuxda u ogaa in Roomadii baabowga ahayd ay sannadkii 1798 heshay dhaawac dhimasho leh. Miller agtiisa, ma jirin boqortooyooyin kale oo dhuleed oo ka dambeeya Roomadii baabowga ahayd, waayo Masiixu wuxuu ku sigtay inuu soo noqdo.

Taariikhda uu Miller ku sugnaa, wuxuu fahmay in taallada ku xusan cutubka labaad ee Daanyeel ay matalaysay afar boqortooyo oo dhulka ah, waayo taasuu waa wixii Daanyeel ka marag kacay.

Oo boqortooyada afraaduna waxay ahaan doontaa mid xoog leh sida birta; maxaa yeelay birtii waxay burburisaa oo ka adkaataa wax kasta; oo sida birta waxyaalahan oo dhan u jehebisa, ayay iyaduna u burburin doontaa oo u tuman doontaa. Oo halkaad aragtay cagihii iyo farahoodii, qayb dhoobadii dheryasameeyaha ah, iyo qayb bir ah, boqortooyadu way kala qaybsami doontaa; laakiinse xoogga birta wax baa ku jiri doona, maxaa yeelay waxaad aragtay birtii oo ku qasan dhoobo dhooqo ah. Daniel 2:40, 41.

Miller wuxuu fahmay in ay jireen afar boqortooyo oo keliya, boqortooyadii afraad oo ugu dambaysayna ay ahayd Rooma, taas oo uu taariikhda ka ogaa inay ahayd Roomaankii jaahiliga ahaa oo ay ku xigtay Roomaankii baadariga. Boqortooyada afraad, sida uu Miller u arkay, iyadoo waafaqsan hadalkii Daanyeel, waxay ahayd “qaybsan,” hase yeeshee Miller qaybintaasi waxay uun u taagnayd kala duwanaansho u dhexeeya dhinacyada suugaan ahaan muuqda iyo kuwa ruuxiga ah ee boqortooyada Rooma. Wuu saxnaa, laakiin fahamkiisu wuu koobnaa.

Miller ma uu arkin in kala-qaybsanaanta Roomaankii jaahiliga ahaa iyo Roomaankii baadarnimada, ay ku salaysnayd kala-qaybsanaantii Bawlos loo soo kiciyey inuu aqoonsado. Bawlos (iyo Yooxanaa Baabtiisaha), waxay aqoonsadeen in xilligii iskutallaabta ay ahayd in waxa muuqda ay ugu gudbaan waxa ruuxiga ah. Iyadoo aan fahamkaas la haysan, Miller waxaa lagu khasbay inuu aqbaloo in Rooma ay asal ahaan ahayd hal boqortooyo oo leh laba weji. Dabcan, wuu saxnaa (laakiin xaddidan). Ma uu arki karin in Rooma ruuxiga ahi ay ku matalantay Baabuloonkii muuqday; waayo Rooma ruuxiga ahi (baadarnimadu) sidoo kale waa Baabuloon ruuxi ah.

Baabuloonkii dhabta ahaa, isagoo ahaa kii ugu horreeyey afarta boqortooyo ee ku xusan Daanyeel labaad, wuxuu tusaale u ahaan lahaa boqortooyada afraad, waayo kan ugu horreeya mar walba wuxuu tusaale u yahay kan ugu dambeeya. Roomaankii jaahiliga ahaa waxaa lagu sii muujiyey Baabuloon, hase yeeshee Roomaankii jaahiliga ahaa iyo Baabuloon labaduba waxay tusaale u ahaayeen Rooma ruuxiga ah (baabtiisnimada). Sidaas daraaddeed baabtiisnimadu waxay ahayd boqortooyadii shanaad, waxaana lagu matalay Baabuloon. Tani waa sabab aasaasi ah oo ay Sister

White u barbar dhigto maxaabiistii reer binu Israa'iil ee dhabta ahaa ee Baabuloon ku jireen toddobaatan sannadood, iyo maxaabiistii reer binu Israa'iil ee ruuxiga ahaa ee Baabuloonka ruuxiga ah ku jireen kun iyo laba boqol iyo lixdan sannadood.

“Kaniisadda Ilaah ee dhulka joogta waxay sida runta ahba ugu jirtay maxaabiisnimo muddadaas dheer ee cadaadiska aan kala go'a lahayn, sida carruurtii reer binu Israa'iil ee maxaabiista loogu haystay Baabuloon intii lagu jiray xilliga masaafurinta.” Prophets and Kings, 714.

Sidaas awgeed, Miller wax dhib ah kalama kulmin inuu isu beddelo ama isugu adeegsado rumoobitaannada waxsii sheegista ee si gaar ah u tilmaamayay Roomaankii jaahilka ahaa iyo Roomaankii baadariga. Waxaan bixin doonnaa tusaalooyin arrintan ku saabsan marka aynu sii wadno, laakiin haddii aynu fahanno in Miller u arkayay Roomaankii jaahilka ahaa iyo Roomaankii baadariga inay yihiin hal boqortooyo, markaas waxaynu garan karnaa sababta Miller uusan wax dhib ah ugu qabin in Ciise tixraaco “karaahiyada baabba'a, oo uu ka hadlay nebi Daanyeel,” isagoo taas u fahmaya rumoobid ku saabsan Roomaankii jaahilka ahaa, isla markaasna weli u fahmaya muuqaalka “karaahiyada baabba'a” ee ku jira kitaabka Daanyeel inuu astaan u yahay Roomaankii baadariga. Miller ma uu arki karin saddexda quwadood ee baabbi'iya, sababtaas daraaddeedna hab-dhismeedkiisii waxsii sheegistu wuu koobnaa, in kastoo uu sax ahaa.

Laakiin sidee baynu u fahmi karnaa kala-duwanaanshaha ku jira rumoobiddii taariikhiga ahayd ee 66 AD, markii Roomaankii jaahilka ahaa calammadoodii ka taagay xayndaabyada quduuska ah ee macbudka, taasoo ahayd rumoobidda saadaashii Masiixa? “Wax laga yaqyaqsoodo oo baabba'a keena, oo nebi Daanyeel ka hadlay,” ma astaan bay u tahay Roomaankii jaahilka ahaa mise Roomaankii baadariga? Jawaabta mushkiladdaas way fududdahay markaad aqoonsato saddex quwadood oo baabba'a keena, halkii aad laba ka arki lahayd. Waa inaan ku bilownaa faallada Sister White ee ku saabsan rumoobiddii saadaashii Masiixa ee burburkii Yerusaaalem.

“Markii Yuhuuddu iskutallaabta ku qodbeen Masiixa, waxaa arrintaas ku jiray burburkii Yerusaaalem. Dhiiggii lagu daadshay Kalfari wuxuu noqday culayskii iyaga ku riday halaag dunidan iyo dunida imanaysa. Sidaas oo kale ayay ahaan doontaa maalinta weyn ee ugu dambaysa, marka xukunku ku dhaco kuwa diiday nimcada Ilaah. Masiixa, oo ah dhagaxii ay ku turunturoodeen, markaas ayuu iyaga ugu muuqan doonaa sida buur aargudasho ah. Ammaanta wejigiisa, taas oo kuwa xaqa ah nolol u ah, waxay kuwa sharka leh u noqon doontaa dab wax guba. Jacayl la diiday iyo nimco la quudhsaday aawadood, dembiluhu waa la baabbi'in doonaa.”

“Tusaalooyin badan iyo digniino soo noqnoqday ayuu Ciise ku muujiyey waxa Yuhuudda uga dhalan doona diidmada Wiilka Ilaah. Erayadan waxa uu kula hadlayey dhammaan kuwa wakhti kasta jooga ee diida inay isaga u aqbalaan Bixiyahooda. Digniin kastaa iyagaa ku socota. Macbudka la nijaaseeyey, wiilka caasiga ah, beeralayda beenta ah, iyo dhisayaashii quudhsiga lahaa, waxay leeyihiin wax u dhigma waayo-aragnimada dembiile kasta. Haddaanu toobadkeenin, xukunkii ay sii tilmaamayeen isagaa ku dhici doona.” The Desire of Ages, 600.

Markii Bawlos aqoonsaday kala-guurka ka yimid waxii tooska ahaa una gudbay waxii ruuxiga ahaa, wuxuu caddeeyey in tani dhacday muddadii iskutallaabta; waana in la ogaadaa in baabbi'inta Yerusaaalem si toos ah ula xidhiidho iskutallaabta. Baabbi'inta Yerusaaalemtii tooska ahayd, taas oo markii ugu horraysay ay fulisay Baabuloontii tooska ahayd, waxaa markii ugu dambaysay fulisay Roomadii tooska ahayd, waayo Ciise had iyo jeer wuxuu dhammaadka ku metelaa bilowga. Ku tuntidda meesha quduuska ah iyo ciidankii oo ka bilaabatay awooddii jaahiliga ahayd ee Baabuloon, waxay ku dhammaatay awooddii jaahiliga ahayd ee Rooma.

Ku tumashada ruuxiga ah ee Yerusaaalemta ruuxiga ah waxaa fulisay Rooma papal ah, labadaba xilliyadaas ku tumashada ahna (kan muuqda iyo kan ruuxiga ah) waxay astaan u yihiin ku tumashada dadka Ilaah ee awoodda saddexaad ee wax baabbi'isa, taas oo marka loo eego Rooma lagu magacaabo Rooma casri ah.

Waxaa jira saddex quwadood oo baabbi'in sameeya, kuwaas oo mid kastaa silciyo dadka Ilaah. Kuwani waa masduulaagii heellanimada, oo ay ku xigto bahalkii badda ee Kaatooligga, kaas oo haddana uu raaco bahalkii dhulka ee Maraykanka (nebiga beenta ah). Heellanimada waxaa lagu matalay quwado heellani ah oo kala duwan oo ku tuntay Israa'iiltii muuqata. Dabadeedna baabbanimadu waxay ku tuntay Israa'iiltii ruuxiga ahayd muddo kun iyo laba boqol iyo lixdan sannadood ah, laga bilaabo 538 ilaa 1798. Midowga saddexleyda ah ee masduulaaga, bahalka, iyo nebiga beenta ah waa Rooma casriga ah, wuxuuna sidoo kale ku tuntaa dadka Ilaah inta lagu jiro "saacadda" qalalaasaha sharciga Axadda. Saddexda quwadood ee baabbi'inta sameeya—masduulaaga, bahalka, iyo nebiga beenta ah—waxa kale oo lagu matalaa sida Rooma heellani ah, Rooma baabbi ah, iyo Rooma casri ah.

Marka loo eego Muujintii toddoba iyo tobnaad, jaahilnimadu waa afarta boqor ee ugu horraysa; boqorka shanaad waa baabannimada, boqorrada lixaad, toddobaad, iyo siddeedaadna waa midowga saddex-geesoodka ah ee Rooma casriga ah.

Oo waxaa jira toddoba boqor: shan waa dhaceen, midna waa jiraa, kan kalena weli ma iman; oo markuu yimaaddo, waa inuu sii jiro wakhti gaaban. Oo bahalkii jiray, haddana aan jirin, isaga qudhiisu waa kii siddeedaad, oo wuxuu ka soo jeedaa toddobadii, oo wuxuu u socdaa halaag. Muujintii 17:10, 11.

Marka laga eego Daanyeel cutubka labaad, jaahilnimadu waa dhammaan afarta boqortooyo laga bilaabo Baabuloonkii dhabta ahaa ilaa Roomihii dhabta ahaa. Baabuloon ruuxi ahu waa wadaadnimada baadariga (madaxa dahabka ah), iyo isbahaysiga saddex-geesoodka ah ee masduulaagga, bahalka, iyo nebiga beenta ah (Rooma casri ah), waxaa lagu matalaa isbahaysiga saddex-geesoodka ah ee Maaday iyo Faarsi ruuxi ah, Giriigga ruuxi ah, iyo Rooma ruuxi ah (oo boogtiisii dhimashada lahayd la bogsiiyey).

Markii Ciise ka hadlay "karaahiyada baabba'a ee nebi Daa'uud—maya, Daanyeel nebiga—ka sheegay," waxa uu tilmaamayay "calaamad" gaar ah oo Masiixiyiintu ay tahay inay gartaan mid kasta oo ka mid ah saddexda Rooma. Roomaankii jaahiliga ahaa, Roomaankii baadariga, iyo Roomaanka casriga ah dhammaantood way silciyaan dadka Ilaah. Silcintaas waxaa si nebiyad ah loogu metelay ku tuntidda meesha quduuska ah iyo ciidanka. Ciise waxa uu bixiyay digniin ku

saabsan soo dhowaanshaha silcintaas muddada kasta oo ka mid ah saddexdaas xilli ee silcinta. Markii “calaamadda” awoodda Rooma la dhex dhigay meesha quduuska ah, waxaa timid wakhtigii Yerusaaalem laga carari lahaa. Ciise ma uu adeegsanayn oraaahda Daanyeel ee “karaahiyada baabba’a” inay astaan u noqoto awood dhuleed, balse wuxuu u adeegsanayay inay astaan u noqoto calaamadda ay Masiixiyiintu u baahnaayeen inay gartaan.

Ciise wuxuu xertii dhegaysanaysay u sheegay xukunnadii ku soo degi lahaa Israa’iiltii ridowday, gaar ahaan aargudashada ciqaabeed ee ku iman lahayd diidmadda iyo iskutallaabta ay ku qodbeen Masiixa. Calaamado aan la qarin karin ayaa ka horrayn lahaa gabagabadaas naxdinta leh. Saacadda laga cabsanayay waxay iman lahayd si kedis ah oo degdeg ah. Badbaadiyuhuna wuxuu xertiisii uga digay: “Haddaba goortaad aragtaan karaahiyada baabbi’inta oo uu nebi Daani’eel ka hadlay, iyadoo taagan meesha quduuska ah, (kii akhriyaa ha garto:) markaas kuwa Yahuudiya jooga ha u carareen buuraha.” Matayos 24:15, 16; Luukos 21:20, 21. Markii calammada sanamyada ee Roomaanku laga taago dhulka quduuska ah, oo gaadhayay dhawr furlong oo ka baxsan derbiyada magaalada, markaas kuwa Masiixa raacsan waa inay badbaado ku helaan carar. Marka calaamadda digniinta ah la arko, kuwa doonaya inay baxsadaan waa inaanay wax dib u dhac ah samayn. Dhulka Yahuudiya oo dhan, iyo weliba Yerusaaalem gudaheeda lafteeda, baaqa cararku waa in isla markiiba la adeeco. Kii ku soo beegma inuu saqafka guriga dul joogo waa inaanu gurigiisa u degin, xataa si uu u badbaadiyo khasnadihiisa ugu qaalisan. Kuwii beeraha ama canabyada ka shaqaynayayna waa inaanay waqti u helin inay u noqdaan marada kore ee ay dhinac dhigeen intay ku hawlan yihiin kulaylka maalinta. Waa inaanay hal daqiiqo ka labalabayn, waaba intaasoo ay ku dhex jiraan halaagga guud.” Murankii Weynaa, 25.

Qoraalkaas, Sister White waxay ku aqoonsanaysaa “karaahiyada baabba’a” inay tahay “calaamad aan la khaldi karin,” taas oo lagu matalay “calamada sanamcaabudka ee Roomaanka,” kuwaas oo ay ka taageen “dhulka quduuska ah” ee macbudka. Ciise ma uu adeegsanayn “karaahiyada baabba’a” si ay u metesho midkoodna awoodda Roomaanka jaahiliga ah ama tan Baabawnimada, balse wuxuu uga dhigayay “calaamad.” Markii “calaamadda” lagu taagay dhulka quduuska ah ee macbudka, Masiixiyiintu waa inay Yerusaaalem ka cararaan “si aanay ugu dhex gelin baabba’a guud.” Sister White waxay isla qoraalkaas gudaheeda mar dambe sii caddeynaysaa in waxsii sheegidda Masiixa ee tilmaantay baabba’a ay lahayd wax ka badan hal rumoobid.

Waxsii Badbaadiyaha ee ku saabsanaa booqashada xukunnada ku soo degaya Yerusaaalem waxay yeelan doontaa rumoobid kale, taas oo baabba’aasii cabsida lahaa uu ahaa oo keliya hoos daciif ah. Masiirka magaalada la doortay dhexdeeda ayaynu ku arki karnaa halaagga dunida diidday naxariista Ilaah oo ku tuntay sharcigiisa. Madoow yihiin diiwaannada murugada aadanaha ee dhulku goob-joog ka ahaa qarniyadiisii dheeraa ee dembiga. Qalbigu wuu xanuunsadaa, maskaxduna way tabar-darnaataa marka la fiirsado. Aad bay u argagax badnaayeen natiijooyinka ka dhashay diidmada maamulka Samada. Hase ahaatee, muuqaal weli ka sii mugdi badan ayaa lagu soo bandhigayaa muujinnada mustaqbalka. Diiwaannada waayihii hore,—sililadda dheer ee rabshadaha, isku-dhacyada, iyo kacdoonnada, “dagaalka geesiga ... oo qaylo qasan leh, iyo dhar dhiig lagu rogay” (Ishacyaah 9:5),—maxay kuwanu yihiin marka loo eego argagaxyada maalintaas oo Ruuxa Ilaah ee xannibaya si buuxda looga

qaadi doono kuwa sharka leh, si aanu mar dambe u xakamayn qaraxa damaca aadanaha iyo cadhada Shayddaanka! Markaas dunidu waxay arki doontaa, si aan weligeed hore loo arag, natiijooyinka xukunka Shayddaanka.

“Laakiin maalintaas, sida wakhtigii baabbi’inta Yerusaaalem, dadka Ilaah waa la samatabbixin doonaa, mid kasta oo laga helo isagoo ku qoran kuwa nool dhexdooda. Ishacyaah 4:3. Masiixu wuxuu caddeeyey inuu mar labaad iman doono si uu kuwii isaga aaminka u ahaa isugu ururiyo xaggiisa: ‘Markaas qabiilooyinka dunida oo dhammu way barooran doonaan, oo waxay arki doonaan Wiilka Aadanaha oo ku imanaya daruuraha samada isagoo leh xoog iyo ammaan weyn. Oo wuxuu malaa’igtiisa u diri doonaa dhawaaq weyn oo buun ah, oo waxay kuwii uu doortay ka soo ururin doonaan afarta dabaylood, tan iyo daraf samada ka mid ah ilaa darafka kale.’ Matayos 24:30, 31. Markaas kuwa aan injiilka addeecin waxaa baabbi’in doona neefta afkiisa, waxaana lagu hallayn doonaa iftiinka imaatinkiisa. 2 Tesaloniika 2:8. Sida Israa’iiltii hore, kuwa sharka leh iyagaa isbaabbi’iya; waxay ku dhacaan xumaantooda. Nolol dembi leh aawadeed, waxay naftooda geliyeen meel sidaas uga baxsan wada-noolaanshaha Ilaah, dabecaddooduna aad bay shar ugu hallowday, si muujinta ammaantiisu ugu noqoto dab wax guba.”

“Dadku ha ka digtoonaadeen inaanay dayicin casharka loogu gudbinayo erayada Masiixa. Sida uu xertiisa uga digay baabba’a Yerusaaalem, isagoo siiyey calaamad muujinaysa halaagga soo dhow, si ay uga baxsadaan; sidaas oo kale ayuu dunida uga digay maalinta baabba’a ugu dambeeya, wuxuuna siiyey astaamo muujinaya soo dhowaanshaheeda, si kuwa doonaya oo dhammu uga cararaan cadhada imanaysa. Ciise wuxuu sheegayaa: ‘Waxaana qorraxda, iyo dayaxa, iyo xiddigaha ka muuqan doona calaamooyin; dhulkana waxaa ku jiri doona cidhiidhi quruumood.’ Luukos 21:25; Matayos 24:29; Markos 13:24–26; Muujintii 6:12–17. Kuwa arka hordhacayaashan imaatinkiisa waa inay ‘ogaadaan inuu dhow yahay, xataa albaabbada joogo.’ Matayos 24:33. ‘Haddaba soo jeeda,’ waa erayadiisa waanada ah. Markos 13:35. Kuwa digniinta maqla ma lagu dayn doono gudcur, si ay maalintaasu ugu qabato iyaga iyagoo aan ka warqabin. Laakiin kuwa aan soo jeedin, ‘maalinta Rabbigu sida tuug habeenkii ayuu u imanayaa.’ 1 Tesaloniika 5:2–5.” Murankii Weynaa, 36, 37.

Markii Walaashii White ay qortay erayadan, weli waxaa jiri lahaa rumoobid mustaqbal ah oo ku saabsan baabbi’inta Yerusaaalem. Xukunka ciqaabeed ee lagu fuliyo Rooma casriga ah (masduulaagii, bahalkii, iyo nebigii beenta ahaa) dhammaadka dunida, wuxuu ka dhigan yahay dhicitaankii ugu dambeeyey ee Baabuloonta ruuxiga ah; hase yeeshee Baabuloonta ruuxiga ah (baabtiisnimada papacy-ga) mar hore ayay hal mar u dhacday sannadkii 1798. Baabbi’inta Yerusaaalemna waxay ka dhigan tahay xukunka ciqaabeed ee Ilaah ku qaadayo kaniisad riddoobay.

Burburkii Yerusaaalem intii lagu jiray saddexda sano iyo badhka ahayd ee ka bilaabmay 66 AD ilaa 70 AD wuxuu astaan u yahay burburka xukunka ciqaabeed ee Ilaah dhammaadka dunida, kaas oo lagu soo dejin doono Rooma casriga ah (masduulaagga, bahalka, iyo nebiga beenta ah). Go’doomintii iyo burburkii Yerusaaalem, oo ay gaalnimadu fulisay laga bilaabo 66 AD ilaa 70 AD, waxay socdeen si qumman saddex sano iyo badh.

Go'doomintii iyo baabi'intii Yerusaalementa ruuxiga ah ee uu fuliyey baabanimadu waxay socotay saddex sano iyo badh oo nebiyadeed, laga bilaabo 538 ilaa 1798. Labadaas sawir waxay astaan u yihiin go'doominta iyo baabi'inta Yerusaalementa lagu jiro "saacadda" qalalaasaha sharciga Axadda ee ay keento Rooma casriga ahi. Kii ugu dambeeyey ee saddexda baabi'in ee Yerusaalementa waa la roga, sida ku matalan kitaabka Daanyeel.

Bugga Daanyeel wuxuu ku bilaabmaa Baabuloon oo qabsata oo burburisa Yerusaalementa, wuxuuna ku dhammaadaa burburka Baabuloon iyo guusha Yerusaalementa. Mid kasta oo ka mid ah saddexda dagaalba, waxaa Masiixiyiinta la siiyey calaamad ogeysiinaysay inay ka cararaan dagaalka soo socda. Sannadkii 66 AD, waxay ahayd markii ciidammadii Roomaanka jaahilka ahaa ay calamhoodii (calamadoodii dagaalka) ka taageen dhulka quduuska ah ee meesha quduuska ah. Sannadkii 538, waxay ahayd markii "ninkii dembiga" la muujiyey, isagoo ku fadhiya macbudka Ilaah (kaniisadda Masiixiyiinta), oo isu muujinaya inuu Ilaah yahay, markii uu sannadkaas Golaha Orleans ka soo saaray sharci Axad ah. Dhaqan-gelinta Axadda ayaa ah waxa baadarigu u aqoonsado inay caddayn u tahay awooddooda ay ku leeyihiin dunida Masiixiyiinta, waayo waxay ku doodayaan (si sax ah) in aanay jirin wax taageero ah oo cibaadada Axadda ah oo ku jirta Erayga Ilaah, iyo in xaqiiqda ah inay iyagu Axadda ka dhigeen maalinta cibaadada ee Masiixiyadda ay caddayn u tahay in awoodda dhaqammadooda iyo caadooyinkooda jaahiliga ahi ay ka sarrayso Kitaabka Quduuska ah.

Sannadkii 538, Masiixiyiintu waxay ahayd inay ka soocmaan kaniisadda Roomaanka, ma aha oo keliya sababta oo ah si dhab ah uma ay ahayn kaniisad Masiixi ah, laakiin sidoo kale sababta oo ah calaamaddii awoodda baabnimada ayaa lagu dhex dhigay goobihii quduuska ahaa ee kaniisadda Ilaah. Sister White waxay tilmaamaysaa habraacii kala-soocidda ee taariikhdaas oo bilaabay muddadii ay kaniisadda Ilaah ugu carartay cidlada kun iyo laba boqol iyo lixdan sannadood.

"Laakiin wax xidhiidh ah kama dhexeeyo Amiirka iftiinka iyo amiirka gudcurka, mana jiri karo wax xidhiidh ah oo ka dhexeeya kuwa raacsan. Markii Masiixiyiintu oggolaadeen inay la midoobaan kuwii aan ka ahayn wax ka badan kuwo badh ka soo noqday jaahilnimada, waxay galeen jid sii fogeynayay runta marba marka ka dambaysa. Shayddaan wuu ku rayraynayey inuu ku guulaystay inuu khiyaaneeyo tiro aad u badan oo ka mid ah kuwa Masiixa raacsan. Markaas ayuu awooddiisii si ka sii buuxda ugu jeediyey iyaga, wuxuuna ku dhalliyey inay silciyaan kuwii Ilaah daacad ugu hadhay. Ma jirin cid si wanaagsan u garanaysay sida loo hor istaago rumaysadka Masiixiga ee runta ah sida kuwii mar hore difaacayaashiisa u ahaa; Masiixiyiintan riddowdayna, iyagoo la midoobay saaxiibbaddoodii badh-jaahilka ahaa, waxay dagaalkoodii ku jeediyeen astaamaha ugu aasaasisan ee caqiidooyinka Masiixa."

Waxa loo baahday halgan quus ah si kuwa doonayay inay aaminimo ku sii jiraan ay ugu adkaystaan khiyaamooyinka iyo karaahiyooyinka lagu qariyey dharka wadaadnimada laguna soo geliyey kiniisadda. Kitaabka Quduuska ah looma aqbalin inuu yahay halbeegga iimaanka. Caqiidada xorriyadda diinta waxaa lagu tilmaamay bidco, kuwa taageerana waa la nacay oo la takooray.

"Dagaal dheer oo qadhaadh dabadeed, intii yarayd ee aaminka ahayd waxay go'aansadeen inay baabi'iyaan xidhiidh kasta oo ay la lahaayeen kaniisadda riddada noqotay, haddii ay weli

diiddo inay iska xorayso been iyo sanamcaabudid. Waxay arkeen in kala-go’u uu yahay baahi aan laga maarmin haddii ay doonayaan inay addeecaan ereyga Ilaah. Kuma ay dhicin inay u dulqaataan khaladaad naftooda halis u ah, oo ay dejiyaan tusaale khatar gelinaya rumaysadka carruurtooda iyo carruurta carruurtooda. Si ay u xaqiijiyaan nabad iyo midnimo, waxay diyaar u ahaayeen inay sameeyaan tanaasul kasta oo waafaqsan daacadnimada Ilaah; hase yeeshee waxay dareemeen in xataa nabaddu ay noqon lahayd mid qiimo aad u qaali ah lagu helay haddii mabda’a loo sadqeeyo. Haddii midnimo lagu heli karo oo keliya isu tanaasulka runta iyo xaqnimada, markaas ha jiro kala duwanaansho, iyo xataa dagaal.” The Great Controversy, 45.

Waxaan sii wadi doonaa fikradahan maqaalka xiga.

“Waaritaanku horteenaa way ina hortaallaa. Daahyadii waa la qaadayaa. Innaga oo haya jagadan quduuska ah oo mas’uuliyadda culus leh, maxaynu samaynaynaa, maxaynu ka fikiraynaa, oo aynu ugu dheggannahay jacaylkeenna naf-jeclaysiga ah ee raaxada, iyadoo nafuhu inagu hareeraysan halligmayaan? Quluubtayadu ma gebi ahaanba qallafsanaadeen? Miyaynaan dareemi karin ama fahmi karin in aynu hayno hawl aynu u qabanno badbaadada kuwa kale? Walaalayaalow, ma waxaad ka tirsan tihiin kuwii indho leh ee aan wax arag, iyo dhego leh ee aan wax maqal? Ma waa wax aan micne lahayn in Ilaah idin siiyey aqoonta doonistiisa? Ma waa wax aan micne lahayn in uu idiin soo diray digniin digniin ka dambaysa? Ma rumaysan tihiin bayaannada runta weligeed ah ee ku saabsan waxa dhowaan ku soo degi doona dhulka, ma rumaysan tihiin in xukummada Ilaah ay dul sudhan yihiin dadka, haddana weli ma waxaad ku fadhiisan kartaan raaxo, caajisnimo, dayacnaan, iyo jacaylka raaxaysiga?”

“Hadda ma aha wakhti ay dadka Ilaah ku jeclaysiiyaan qalbigooda ama ay khasnaddooda dunida ku urursadaan. Wakhtigu aad ugama foga marka, sidii xertii hore, nalagu qasbi doono inaannu magan ka doonno meelo cidlo ah oo go’doonsan. Sida go’doomintii Yerusaaalem ee ciidamada Roomaanku ay u ahayd calaamaddii ay Masiixiyiintii Yahuudiya ku carari lahaayeen, sidaas oo kale qaadashada awoodda ee dhinaca qarankeennu ku sameeyo amarka lagu dhaqan-gelinayo sabbtida baabbanimada waxay noo ahaan doontaa digniin. Markaasay noqon doontaa wakhtigii laga tegi lahaa magaalooyinka waaweyn, iyada oo loo sii diyaar garoobayo in laga tago kuwa yaryar oo loo guuro hoyo deggan oo meelo qarsoon oo buuraha dhexdooda ah. Oo hadda, halkii aynu halkan ka raadin lahayn guryo qaali ah, waa inaynu isu diyaarin lahayn u guuridda waddan ka sii wanaagsan, kaasoo ah kan jannada. Halkii aynu maalkayaga ugu bixin lahayn raalli-gelinta nafta, waa inaynu barannaa wax-keydsiga. Hibo kasta oo Ilaah amaah ahaan u bixiyey waa in loo adeegsadaa ammaantiisa, iyadoo digniinta dunida la siinayo. Ilaah wuxuu leeyahay hawl ay wada-shaqeeyayaashiisu ka qabanayaan magaalooyinka. Hawlgalladeenna waa in la taageeraa; hawlgallo cusubna waa in la furaa. In hawshan si guul leh loo sii wado waxay u baahan doontaa kharash aan yareyn. Guryo cibaado ayaa loo baahan yahay, si dadka loogu yeedho inay maqlaan runta wakhtigan quseysa. Ujeeddadan qudheeda aawadeed, Ilaah wuxuu raasamaal ugu aaminay maamulayaashiisa. Hantidiinna yaanay ku xannibmin ganacsiyada dunida, si aanay hawshani u carqaladownin. Maalkiinna ka soo saara meel aad ka maamuli kartaan faa’iidada qaddiyadda Ilaah. Khasnadihiinna hortiiinna ugu dira jannada.” Testimonies, volume 5, 464.